

HOSPITÁLÁSI /ÓRALÁTOGATÁSI SZEMPONTOK

I. Óra menetének megfigyelése, rögzítése

Hospitálási/óralátogatási napló

A pedagógus neve:

Az óralátogatás helye:

Műveltségi terület:

Tantárgy:

Az óra témája:

Az osztály:

Az óralátogató neve:

Dátum:

Idő	Az óra menete	Megjegyzések

II. Általános megfigyelési szempontok

- az intézmény – ahol a hospitálás folyik – rövid bemutatása
- az osztály/csoport – ahol a hospitálás folyik – rövid bemutatása
- a hospitálás eredményeinek bemutatása a megadott megfigyelési szempontok alapján.
- **Választható megfigyelési szempontok (minden tanórán min. 4 szempontot választani!) :**

1. A tanulók tágabb (iskola) és szűkebb (osztályterem) környezetének, napirendjének, az iskolában és az osztályban kialakult szokásoknak a megfigyelése.
2. A pedagógus vezetési stílusa, ennek hatása a tanóra menetére.
3. A pedagógus tanulókkal szembeni attitűdje, viselkedésének ezzel kapcsolatos megjelenési formái.
4. A tanóra hangulata. A pedagógus hatása az óra hangulatára.
5. A pedagógus jutalmazási és fegyelmezési eszközei.
6. A tanár által használt motivációs eljárások a tanórán.
7. A tanórán előforduló konfliktusok.
8. A pedagógus konfliktuskezelési technikái, ezek hatékonysága, hatása a tanóra menetére.
9. A pedagógus kommunikációja. Verbális és nonverbális eszköztára.
10. A tanár-diák kommunikáció sajátosságai.
11. Milyen volt a tudatosan tervezett, illetve a spontán tanári megnyilvánulások jellege és aránya az órán?
12. A tanulók tanórai/ foglalkozáson való viselkedése, aktivitása.
13. A tanóra tartalmi elemzése (Megtörtént-e a kijelölt tananyag feldolgozása? Volt-e óra végi összefoglalás, és ha igen, milyen szempontok és megoldás alapján összegezték az órán tanultakat? Milyen munkaformá(ka)t (frontális, félfrontális osztálymunka, csoportmunka, páros munka, egyéni munka, projekt, IKT-eljárások stb.) alkalmazott a tanár a tanítási órán, és milyen volt azok aránya?
14. Milyen oktatási módszereket (közlés, magyarázat, elbeszélés, előadás, referátum – korreferátum, kérdés-felelet, bemutatás, megfigyelés, kísérlet, vita, játék stb.) alkalmazott a tanár a tanítási órán, mennyire törekedett a változatosságra? Kihasználta-e a tanár a szemléltetés lehetőségeit? Az oktatási eszközöket jól, a célnak megfelelően, eredményesen használta-e?
15. Milyen számonkérési, ellenőrzési formákat, módszereket alkalmazott a tanár?
16. Hogyan teremtette meg és tartotta fenn a munkavégzéshez szükséges fegyelmet?
17. Hogyan értékelte a tanulók munkáját? Milyen arányban volt az órán az elismerés, a dicséret és az elmarasztalás?
18. Milyen eredmények állapíthatók meg összefoglalóan az óra egészéről?

19. Teremtsen kapcsolatot egy-egy gyermekcsoporttal, összegezze benyomásait, élményeit.

20. Egy tetszőlegesen kiválasztott tanulóval kapcsolatteremtés, kommunikálás, a tanulás folyamatában való részvételének és viselkedésének, elemzése a tanult pedagógiai és pszichológiai ismeretei felhasználásával.

III. A pedagógus kompetenciaterületeire irányuló megfigyelés szempontjai

Pedagógus kompetenciaterületekre épülő megfigyelési szempont gyűjtemény óralátogatáshoz		
Pedagógus kompetenciaterületek (tanár munkakör)		Megfigyelési szempontok
1. Szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás	Szakmódszertan	A pedagógus alapos, átfogó és korszerű pedagógiai, tantárgyi és módszertani tudással rendelkezik.
		A pedagógus ismeri a szaktárgya tanításához alkalmazható hatékony tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.
		A pedagógus alkalmazza általános pedagógiai, módszertani ismereteit.
		A tanórán alkalmazott módszerek megfelelnek a tanóra céljának.
		A pedagógus az életkori sajátosságok figyelembe vételével választja meg az órán alkalmazott módszereket.
		A pedagógus pedagógiai módszereit az adott tanulócsoporthoz igazítja.
		A tanóra lehetőséget biztosít az egymástól való tanulásra (páros, csoportos munkaformák).
		A tananyag feldolgozásnak szerves része a nyomtatott taneszközök használata.
		A pedagógus által alkalmazott szemléltetés megfelelt

		a tanulók életkorának, a szaktárgyi sajátosságoknak és a tanulók képességeinek.
		A tanórán a tanulóknak lehetősége van az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására.
		A pedagógus épít a tanulók tananyaggal kapcsolatos, más forrásból szerzett meglévő, előzetes tudására.
	Szaktárgyi tudás, szaktárgyi integráció, IKT kompetenciák	A pedagógus biztonsággal tájékozódik a munkáját támogató információforrások között.
		A pedagógus használ IKT eszközöket. (Mit?)
		Az IKT eszközök használata szervesen illeszkedik a tanóra céljaihoz.
		A tanórán a diákok használják IKT eszközöket (Mit, hogyan?).
		Az ismeretek feldolgozása során rávilágít a különböző tudásterületek közötti összefüggésekre, kapcsolódásokra.
		A pedagógus rávilágít a más tantárgyakkal való kapcsolatra.
		A pedagógus szakszerűen használja a szakkifejezéseket
		A szakkifejezések használata igazodik a diákok képességeihez.
		Az ismereteket a pedagógus a látott tanórán tárgyilagosan és változatos módszerekkel közvetítette.
	Az általános pedagógiai-pszichológiai módszereket, eljárásokat alkalmazza szaktárgya tanítása során.	
	Szakmai tudatosság	A pedagógus az ismereteket világos rendszerben és megfogalmazásban közvetíti.
		A pedagógus fogalomhasználata pontos és következetes.
		A tanórán alkalmazott módszer(ek) megfelel(nek) a tanulók kompetenciáinak.
Az alkalmazott módszerek illeszkednek a feldolgozott		

		témához.
		A pedagógus törekszik arra, hogy minél több tanulót bevonjon a tanóra folyamatába.
		Alkalmazott módszereivel törekszik a tanítás-tanulás eredményességének befolyásolására.
		Tanítása során megragadja a személyiségfejlesztésre adódó alkalmakat.
		Tanóráján megjelenik a tanulók önálló gondolkodásra nevelésének szorgalmazása.
		Az előzetes megbeszélésen ismertetett óraterv és az előrevetített célok megvalósultak.
2. A pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése	A közoktatás jogszabályi környezetének ismerete, a pedagógiai program, helyi tanterv alkalmazása	Az óralátogatást megelőző és követő beszélgetésen megfigyelhető kompetenciaterület.
	Saját pedagógiai tevékenység tervezése	A tanóra tartalma rendszerszemléletet közvetít (pl.: ráépül az előző órára, az otthoni feladat a tanultak gyakorlására épül, érzékelhető a tanóra folyamatba ágyazottsága.)
		A tanóra céljai világosak a tanulók számára is.
		A pedagógus az órát a céloknak megfelelően, logikusan építi fel.
		A tanórán alkalmazott tevékenységek a célok megvalósulását szolgálják.
		A tanóra célja tematizált (pl. oktatási, nevelési célok; ismeretátadás, kompetenciafejlesztés; kipróbálás, következtetések stb.).
		A tanár tudatosan törekszik a tanulók motiválására, aktivizálására.
		Megteremti a rendelkezésre álló taneszközök és a pedagógiai környezet összhangját.
		A tanár a tanulók tudásához mérten különböző feladatokat ad.

3. A tanulás támogatása	Tanulásmélet, tanulás szervezés, motiváció	Az osztálytermi szokások/kialakult szabályok segítik a pedagógiai célok megvalósulását.
		A tanár épít a tanulók érdeklődésére.
		Igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
		Épít a tanulók különböző tanulási stratégiájára.
		A pedagógus a tananyaghoz és a tanulócsoporthoz igazodó optimális tanulási környezetet teremt (pl. elrendezés, taneszközök, a tanulók döntéshozatalba bevonása).
		Figyelembe veszi a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát, szükség esetén rugalmasan változtat eredeti tanítási tervén.
		A tanórán lehetőség nyílik a tanulói aktivitásra.
		A pedagógus nyitottan reagál a csoport aktuális visszajelzéseire.
		A meglátogatott tanóra pozitív visszajelzésekre épülő, bizalom teli légkörben zajlott.
		A tanórán a tanulóknak lehetősége van a hibázásra, a javításra.
		A tanár a tananyag tartalomhoz illeszkedő tanulás szervezési eljárásokat alkalmaz.
		A tanár a tanulócsoporthoz illeszkedő tanulás szervezési eljárásokat alkalmaz.
	Kompetenciafejlesztés	A tanulóknak lehetősége van szociális kompetenciák elsajátítására és kipróbálására. (Pl.: önismeret, énhatékonyság-érzés, önszabályozás, információkezelés, problémakezelés, kritikai gondolkodás, szabályalkotás, szabálykövetés, kreativitás, társas kompetenciák)
		A tanulóknak lehetősége van IKT kompetenciák kipróbálására, elsajátítására.
		Problémaalapú feladatok segítik a tanulók gondolkodási kompetenciáinak fejlődését.
		Az órán megjelenik az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése (szövegértés, szövegalkotás).
		A tanórán a tanulóknak lehetőségük van tapasztalati tanulásra.
		Az órán megjelennek a hatékony, önálló tanulásra

		nevelés elemei.
		A pedagógus megragadja a lehetőséget arra, hogy egymás tiszteletére, együttműködésre, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, környezettudatosságra, egészséges életmódra, nevelje a tanulókat.
	A tanulói szükségletekre építő adaptív tanulási környezet	A tanulók különböző tanulási stratégiákat ismerhetnek meg.
		A tanár az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket kínálja a tanulóknak.
		A tanóra munkatempója a tanulókhöz igazított.
		A pedagógus észreveszi a tanulók megakadását, és egyéni segítséget nyújt.
		A csoportátlagánál gyorsabban haladó tanuló számára a pedagógus egyéni (önálló ismeretszerzésre épülő, kutató) feladatot ad.
		A tanulási problémával küzdő tanulók számára a tanár személyre szabott feladatot ad.
		A tanítási-tanulási folyamat során egyszerre képes az egyéni haladás és a csoportos tanulás irányítására.
		A pedagógus a csoport összetételnek megfelelően alkalmaz egyéni, páros, és csoportos tanulásszervezési módokat.
A pedagógus építi a tanulók kezdeményezésére, ötleteire.		
A tanórán megjelenik az együttműködő tanulást támogató tanulásszervezés.		
4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése	Általános fejlődés- lélektan, pedagógia, szociológia	A pedagógus tanórai tevékenységében megmutatkozik az oktatás és nevelés egységének elve.
		Otthonosan mozog a tanulók világában.
		Bánásmódja a gyermeki személyiség megértését és tiszteletét tükrözi.
		Törekszik a tanulók személyiségének fejlesztésére,

		autonómiájuk kibontakoztatására.
		A tanár kiaknázza a tanulók érzelmi, szociális és pszichomotoros fejlődését szolgáló nevelési helyzeteket.
	Tanuló-megismerési technikák, egyéni bánásmód	A tanár figyel az egyéni tanulási igényekre, tanulási stílusokra.
		A tanár biztosítja minden tanulónak a tanuláshoz, megértéshez szükséges időt.
		A tanár figyel a tanítási-tanulási folyamat során lemaradó tanulókra és megfelelő segítséget nyújt számukra.
		Alaposan ismeri tanítványai képességeit.
		Alaposan ismeri tanítványai érzelmi beállítottságát és ennek megfelelő bánásmódot, hangnemet használ.
		Pozitív érzelmekkel viszonyul minden tanítványához.
		Elfogadja és tiszteli a tanulók személyiségét.
	Kiemelt figyelmet igénylő tanulók felismerése, fejlesztése	A tanár érzékeny a tanulók felmerülő problémáira.
		Egyéni fejlődési terv alapján történő felzárkóztató fejlesztés is zajlik az osztályban.
		Tehetséges tanuló fejlesztése is zajlik az osztályban.
		A tanár differenciált óravezetéssel dolgozik.
		Figyel a tanulók egyéni szükségleteire, egyéni igényeknek megfelelő tanulási stratégiákat alkalmaz.
5. Tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése - csoportok működtetése	A tanóra légköre a csoport egészséges működését segíti.	
	A tanár az eltérő kulturális, társadalmi helyzetből fakadó különbségeket nyitottan és elfogadással veszi figyelembe.	
	Egymás elfogadására, tiszteletére motiváló módszereket alkalmaz.	
	Az együttműködést támogató módszereket alkalmaz.	

		Elfogadó és befogadó osztálytermi légkört teremt.
		Az esetleg felmerülő konfliktusokat hatékonyan kezeli.
		Nyitottan fogadja a tanulók érdekérvényesítő kezdeményezését.
		Következetes és kiszámítható értékelést alkalmaz.
		A tanórán lehetőség nyílt a tanulók közötti véleménycserére, kulturált vitára.
		A tanórán érvényesülnek a demokratikus együttműködés elvei.
6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése	A pedagógiai folyamatokhoz illeszkedő értékelés	Törekszik a folyamatos visszacsatolásra.
		Értékelése folyamán fontosnak tartja a tanulók pozitív megerősítését.
		A tanári visszajelzések biztatóak és nem minősítőek.
		Törekszik az objektív értékelésre.
		Ön- és társértékelési formákat alkalmaz.
		Következetes és kiszámítható értékelést alkalmaz.
		A pedagógus értékeli, hogy a tanóra elérte-e a célját.
		A tanulók részt vesznek a tanóra értékelésében.
	A tanulók szakszerű mérése, adatokra épülő fejlesztése	A tanár személyre szabott visszajelzéseket ad a tanulói teljesítményekre és aktivitásra.
		A tanár alkalmaz fejlesztő értékelést.
		A tanulókkal megbeszéli az értékelés kritériumait, szempontjait.
		A tanár a tanulók reális önértékelését és önbecsülését támogató ellenőrzési módszereket alkalmaz.
		Támogatja a tanulókat saját teljesítményük, és a társak, a felnőttek és az események reális értékelésében.
	Kommunikáció	A pedagógus a tanórán hatékony és nyugodt

7. Kommunikáció, szakmai együttműködés, problémamegoldás		kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
		Érthetően és a pedagógiai céloknak megfelelően kommunikál.
		A pedagógus a diákok életkorának megfelelően kommunikál.
		A pedagógus a diákok kultúrájának megfelelően kommunikál.
		A pedagógus kérdezéstechnikája szakszerű.
		Szaknyelvi kommunikációját a tanulók életkori sajátosságaihoz és gondolkodási szintjéhez igazítja.
		A diákokkal történő kommunikációban alkalmazza az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
		Értő figyelemmel fordul tanítványai felé.
		Kommunikációja nyílt és hiteles.
		Nyitott a tanulók kérdéseire, visszajelzéseire.
		A pedagógus és a tanulók közötti kapcsolat félelem- és feszültségmentes.
	Szakmai együttműködés	<i>Az óralátogatást megelőző és követő beszélgetésen megfigyelhető kompetenciaterület.</i>
	Problémamegoldás, konfliktuskezelés	Tanári munkáját előítéletektől mentesen végzi, fontosnak tartja, hogy az inklúzió szemléletét a gyakorlatban is megvalósítsa.
		Toleráns, nyitott légkört teremt.
Képes a tanulókat egymás elfogadására és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre nevelni.		
Elősegíti, támogatja a diákok egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.		
	Magatartásával képviseli az értékek sokféleségének elfogadását, mások véleményének, értékeinek megismerését, tiszteletben tartását.	

8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért	Szakmai önállóság, személyes felelősség	<i>Az óralátogatást megelőző és követő beszélgetésen megfigyelhető kompetenciaterület.</i>
	Felelősség a szervezetért	<i>Az óralátogatást megelőző és követő beszélgetésen megfigyelhető kompetenciaterület.</i>

Hospitálási napló leadási határidő: szorgalmi időszak utolsó hete, illetve a felelős tanár által megadott határidő.

Szabóné dr. Kármán Judit
tanszékvezető, egyetemi docens
SAPIENTIA SZHF Pedagógia Tanszék